ИЮЛЬ
8
1939 во
№ 94 (1057)
ДОНЫС 10 ур.

СТАВ СТРАНАЯССА ПРОЛЕТАРИЙЯС, ÖТУВТЧÖЙ!

КОМИ КОМСОМОЛЕЦ

ГАЗЕТ ЛЭДЗÖНЫ
ВЛКСМ
КОМИ ОБКОМ
ДА СЫКТЫВКАРСА
ГОРКОМ

БОЛЬШЕВИСТСКÖЯ КОТЫРТНЫ ЧЕЛЯДЬЛЫСЬ ГОЖСЯ ШОЙЧЧÖМ

Шоныд гожся кад пырис аслас правоясö. Сöветскöй школьникъяс тайö кадö шойччöны, чукöртöны вынъяс выль велöдчан во кежлö. Уна сё сюрс школьник шойччöны лагерьясын, санаторийясын, оздоровительнöй площадкаяс вылын.

Шудаöсь социализм страмаса челядь! Найö пользуйтчöны социалистическöй революциялöн став великöй завоеваниеясöн. Челядь здоровье вöсна, образование да развлечениеяс вöсна тöждысьöм лоис миян странаын ыджыд государственнöй важностя делööн.

Сöветскöй челядь эз тöдлыны капиталистическöй рабстволысь ужасъяс. Найö некор оз тöдлыны ни тышгъялöм, ни корысялöм. Миян страмаса челядьлöн олöм тыр радлунöн да шудöн.

Миян республикаын таво нуöдчисны челядьлысь гожся шойччöм котыртöм кузя уна мероприятиеяс. Котыртöма лагерьяс, площадкаяс. Но омöль сійö, мый торъя районъясын лагернöй комиссияяслöн бездеятельность вöсна, общественностьлысь вниманиетö уджö кыскытöм вöсна лагерьяс да площадкаяс восьтан срокъяс лоис ордöдöма. Сідзи Сыктывдінын квайт лагерь пыдди восьтöма сöмын на куимöс да и сійö омöль подготовкаöн. Лагернöй комиссия аслас бездеятельностьöн ордöдіс лагерьяс котыртан делö.

Татшöмкодь жö положениеыс и Сыктывкарын и Сыктылын. Кад эм на. Лагернöй комиссияяс асланыс боевöй уджöн должен öсь веськöдны öнія сьöкыд положение.

Райкомъясса торъя веськöдлысьяс сідз жö кывкуттöма относитчöны лагерьяс котыртöм дорö. Райкомолъяс, комсомольскöй организацияяс должен öсь обеспечитны лагерьясын челядьлысь тыр вира, гажа олöм, бура шойччöм да бур воспитательнöй удж. Сыктыв райкомолса веськöдлысьяс тайöс вунöдöмаöсь. И абу дивö, мый Визинса лагерын челядь гажтöмтчöны. Найöс поместитöмаöсь сэтшöм помещениеö, кöні нуöдсьö öні ремонт. Лагерöн веськöдлысьяс на пöвсын интереснöй, увлекательнöй уджъяс оз котыртны.

Лагерьясса веськöдлысьяс—начальникъяс, вожатöйяс, медицинскöй работникъяс—должен öсь пыр кутны тöдвыланыс, мый налы мамбать доверитісны медся радейтанаöс мый налöн эмассыныс челядьнысö. Тайö довериеöн колö гордитчыны да оправдайтны сійöс большевистскöй уджöн.

Но челядьлысь гожся шойччöм котыртöм абу сöмын лагерьяс вöсна тöждысьöм. Лагерьясöн да площадкаясöн шымыртсьö сöмын челядьлöн öти юкöн. Зэв уна челядь кольöны сиктъясö, карö. Налысь шойччöм котыртöм — зэв важнöй мог комсомольскöй организацияяслöн, ронояслöн, школаяслöн. Но тайö уналаын вунöдöмаöсь. Сыктывкарса школаясын велöдчысьяскöд гожöмын дзикнинöм оз нуöдсьы. Физкультурнöй площадкаяс абу, пионерскöй отрядъяс дугдiсны уджавны, некутшöм массовöй мероприятиеяс оз нуöдсьыны. Школаясса веськöдлысьяс да комсомольскöй организацияяс карö кольöм велöдчысьяслысь шойччöм котыртöм вöсна став кывкутöм ас вывсьыныс вештiсны. Татшöм жö положениеыс и Слöбöдаын (Сыктывдiн). Сэнi весиг челядь пöвсын эмöсь хулиганство да вина юöм фактъяс. Тадзи жö эновтöма челядьöс и уна мукöд сиктын.

И тайö безобразнöй положениеыс оз волнуйт тыдалö, ни роноясса да Наркомпросса веськöдлысьясöс ни райкомолъясса да обкомолса веськöдлысьясöс.

А мыйда удж челядькöд позьö нуöдны гожöмын. Со Мординын да Пальын школаяс котыртiсны физкультурнöй площадкаяс, кöнi велöдчысьяс ворсöны волейболöн, занимайтчöны физкультураöн. Тайö бур, но этша. Школа, пионерскöй отрядъяс вермасны котыртны челядьлысь спортивнöй ордйысьöмъяс, туристическöй походъяс асланыс район изучитöм кузя, звеньевöй вылазкаяс вöрö, и вöлö, мукöдлаö, военнöй ворсöмъяс, стрелковöй ордйысьöмъяс, отряднöй костеръяс. Гожся кад сетö зэв ыджыд позянлунъяс сы вылö, медым миян челядь вермисны босьтны уна жизненнöй навыкъяс, тöдöмлунъяс. Велöдны практика вылын кыдзи вöчны шалаш, кыдзи сувтöдны палатка, кыдзи тöдмавны вöрын мунан направление. Либö местнöй быдмöгъяс, птицаяс, животнöйяс тöдмöдöм, налысь привычкаяс тöдмалöм. Ставыс тайö интереснöй, полезнöй делöяс, кодъясöс должен öсь котыртны школаяс, пионерскöй отрядъяс челядь пöвсын.

Комсомольскöй организацияяслöн мог—вöчны став позянаöс, медым став велöдчысь челядьлысь котыртны гожся шойччöм, медым котыртны челядьöс интереснöй, полезнöй уджъясö. Кад öшта эм. Сöмын колö удж, удж напряженнöй. Колö бырöдны комсомольскöй веськöдлысьяс пöвсын челядьлысь гожся шойччöм котыртöм вöсна кывкуттöм.

Коми АССР-са Совнаркомын

Ставсоюзса сельскохозяйственнöй выставка вылö 1.200 мортöс мöдöдöм йылысь

Коми АССР-са Совнарком июль 5-öд лунö вынсьöдiс Ставсоюзса сельскохозяйственнöй выставка вылö экскурсияясöс мöдöдöм кузя план. Ставсö шуöма мöдöдлыны 1.200 мортöс. На лыдын—930 колхозник, 53 морт МТС-ясса работникъяс, 30 морт совхозъясса рабочöйяс да 41 морт районнöй организацияясса представительяс.

170 кубометрöн лун

Кöмысь ю вылын (Удора район) Андрей Политовлöн бригада пуръясян уджъяс вылын петкöдлiс вылын производительностя уджлысь образецъяс. Бригадаса торъя шленъяс, кыдзи К. Политов, А. Обрезков да мукöд, пурълiсны шöркодя 170 кубометрöн лун морт вылö. **Колесов.**

К. С. ЕЛИСЕЕВА—Усть-Вачерга начальнöй школаса (Удора район) велöдысь. Елисееваöс сöветскöй правительствоöн учебно-воспитательнöй уджын успехъяссысь наградитöма „Знак почета" орденöн. Фото Ермолинлöн.

ВКП(б) ЦК майскöй Пленум итогъяс йылысь

ВКП(б) Коми обком V-öд пленумлöн постановление

ВКП(б) ЦК майскöй Пленумлöн итогъяс йылысь И. Д. Рязанов ёртлысь доклад кывзöм да обсудитöм бöрын, ВКП(б) Коми областнöй комитетлöн V-öд пленум тырвыйö да дзоньнас ошкö ВКП(б) ЦК Пленумлысь шуöмъясö да требуйтö став партийнöй организацияяссянь найöс неуклоннöя олöмö пöртöм.

„Колхозъяслысь общественнöй муяс разбазаривайтöмысь видзан мераяс йылысь" ВКП(б) ЦК-лöн да СССР СНК-лöн постановление, кодöс одобритöма ВКП(б) ЦК Пленумöн, имеитö зэв ыджыд тöдчанлун не сöмын колхозъясöс организационно-хозяйственнöя ёнмöдан делöын, но и миян странаын коммунистическöй строительство став делöлы.

Сельскохозяйственнöй артельлысь устав да колхознöй землепользованиеын партиялысь политика серьёзнöя извращайтöмъяс, кодъясöс индöма ВКП(б) ЦК-лöн да СССР-са СНК-лöн шуöмын, имеитöны места и Коми АССР-ын. Тайö извращениеясыс выражайтчöны: общественнöй колхознöй муяс колхозникъяслöн личнöй овмöсъяс польза вылö колхозникъяслысь присадебнöй участокъяссö незаконнöя ыджыдтöмöн преступнöя разбазаривайтöмын да расхищайтöмын; присадебнöй муяс йöз сайын кольöмын, кодъяс важöн нин оз имеитны некутшöм отношение колхоз дiнö; арендаö сетöмын; личнöй пользованиеö общественнöй колхознöй му получитöм могысь семействоясьлöн фиктивнöй юксьöмъясын.

Колхознöй строительство юкöнын партиялысь политикасö став тайö извращайтöмъясыс нарушайтiсны колхозникъяслöн основнöй массалысь интересъяссö, кодъяс честнöя уджалöны колхозъясöс организационно-хозяйственнöя ёнмöдöм кузя. Та вöсна колхозникъяслöн известнöй юкöн дугдiс уджавны колхознöй производство вылын, подсобнöй овмöс доходъяслöн основнöй источникö вöчöмöн, мый дезорганизуйтiс трудовöй дисциплина да кöлöдiс колхозъясын рабочöй вынлысь искусственнöй тырмытöмлун.

„Сельскохозяйственнöй артельлысь устав тайö грубöй извращайтöмъясыс получитiсны ёна паськалöм сöмын сы вöсна, мый партийнöй да сöветскöй руководительяс колхозъясöс да колхозникъяс колхознöй устав чорыда соблюдайтöм сямöн быдлун воспитайтöм пыдди, асьныс способствуйтöны асланыс оппортунистическöй практикаöн устав нарушайтöмлы да преступно-благодушнöй относитчöны колхозъясö колхознöй стройлы враждебнöй частно-собственническöй, буржуазнöй тенденцияясöн пырöм дiнö, кодъяс пыртсьöны жугöдöм кулачестволöн колясъясöн" (ВКП(б) ЦК-лöн да СССР-са СНК-лöн постановлениеысь).

Партийнöй организацияяс вунöдiсны, мый колхознöй стройлöн победа оз чинты, а содтö партийнöй, комсомольскöй да сöветскöй организацияяслысь колхозъяс организационно-хозяйственнöя ёнмöдöм вöсна, видзму овмöс кыпöдöм да колхозникъясöс коммунистическöя воспитайтöм вöсна кывкутöмсö.

ВКП(б) обкомлöн пленум обязывайтö ВКП(б) райкомъясöс, горкомöс да окружкомöс июль 10 лунöдз нуöдны первичнöй партийнöй организацияяслысь собраниеяс ВКП(б) ЦК майскöй Пленумлöн итогъяс кузя да котыртны паськыд агитационнöй удж рабочöйяс, колхозникъяс, уджалысь öткаолысьяс, интеллигенция пöвсын ВКП(б) ЦК-лысь да СССР-са СНК-лысь постановлениеысö разъясняйтöм кузя да кыскыны öткаолысьясöс колхозъясö.

Пленум тшöктö обеспечитны „Колхозъяслысь общественнöй муяс разбазаривайтöмысь видзан мераяс йылысь" ВКП(б) ЦК-лысь

(Помсö видзöд 2 листб.).

ВКП(б) ЦК майскӧй Пленум итогъяс йылысь

ВКП(б) Коми обком V-ӧд пленум постановлениелӧн пом

да СССР-са СНК-лысь постановлениесӧ стӧча олӧмӧ пӧртӧм, помавны оппортунистическӧй практикакӧд да котыртны колхозъясӧн збыль большевистскӧя веськӧдлӧм, колхоз пытшкӧсса олӧмлӧн став вопросъясӧ вникайтӧмӧн.

Миян партия ЦК-лысь да сӧветскӧй правительстволысь тайӧ историческӧй шуӧмсӧ олӧмӧ пӧртӧм вӧсна тыш должен паськавны колхозникъясӧс коммунистическӧя воспитайтӧм кузя удж ӗнмӧдӧм подув вылын. Партийнӧй да сӧветскӧй организацияяс асланыс уджын должен сӧсь мыджсьыны честнӧй труженикъяс вылӧ, кодъяс представляйтӧны миян странаын колхознӧй движениелысь основнӧй вын.

„1939 воын урожай идралiг кежлӧ да сельскохозяйственнӧй продуктаяс заготовитiг кежлӧ лӧсьӧдчӧм йылысь“ ВКП(б) ЦК-лӧн да СССР-са СНК-лӧн постановление эм тайӧ воын уборочнӧй да заготовительнӧй уджъяс кежлӧ образцовӧя лӧсьӧдчӧм да нуӧдӧм вӧсна тышлӧн программа.

Татысь петӧмӧн ВКП(б) Коми обкомлӧн пленум обязывайтӧ ВКП(б) райкомъясӧс, горкомӧс, окружкомӧс, райисполкомъясӧс, горсоветӧс, окрисполкомӧс да земельнӧй органъясса руководительясӧс котыртны урожай идралiг кежлӧ образцовӧй лӧсьӧдчӧм, танi кӧдзаяс бӧрся дӧзьӧр вылӧ торъя внимание веськӧдӧмӧн сы могысь, медым получитны 1939 воын максимальнӧй ыджыд урожай, обеспечитны урожай аскадӧ идралӧм да тыртны срокын государство водзын став обязательствояс.

ВКП(б) Коми обкомлӧн пленум тшӧктӧ партийнӧй, сӧветскӧй да земельнӧй органъясса став руководительяслы артыштны ВКП(б) ЦК-лысь да СССР-са СНК-лысь предупреждениеӧ шыбкаяс повторитны лэдзны позьтӧм йылысь, кодъяс имеитiсны места урожай идралiгӧн да заготовкаяс дырйи кольӧм во.

Уджалысь йӧз депутатъяслӧн местнӧй Сӧветъясӧ бӧрйысьӧмъяслы, кыдзи мероприятиелы, кодi являйтчӧ сӧветскӧй социалистическӧй демократия водзӧ развивайтӧмын зэв важнӧй этапӧн, исключительнӧ ыджыд политическӧй тӧдчанлун сетӧмӧн, пленум обязывайтӧ став партийнӧй да сӧветскӧй организацияясӧс став подготовительнӧй уджсӧ да сӧветъяслӧн местнӧй органъясӧ асьныс бӧрйысьӧмъясӧ нуӧдны сӧветскӧй народлысь морально-политическӧй единствосӧ нӧшта ӗнджыка укрепитӧм подув вылын, рабочӧй классӧс, колхознӧй крестьянствоӧс да сӧветскӧй интеллигенцияӧс большевистскӧй партия да миян вождь Сталин ӗрт гӧгӧр нӧшта ӗнджыка ӧтувтӧм подув вылын.

ВКП(б) обкомлӧн пленум обязывайтӧ ВКП(б) райкомъясӧс, горкомӧс, окружкомӧс паськӧдны уджалысь йӧз пӧвсын уджалысь йӧз депутатъяслӧн местнӧй Сӧветъясӧ бӧрйысьӧмъяс кежлӧ лӧсьӧдчӧм кузя агитационно-массовӧй да организационнӧй удж, восстановитны агитколлективъяс избирательнӧй участокъясын да котыртны агитаторъясӧс подготовитӧм кузя удж (курсъяс, семинаръяс да с. в.).

ВКП(б) обкомлӧн пленум требуйтӧ партийнӧй организацияяссянь Коймӧд Сталинскӧй Пятилетка нима социалистическӧй ордйысьӧмӧн веськӧдлӧм бурмӧдӧм, тайӧ замечательнӧй движениесӧ ӗнджыка паськӧдӧм урожай идралiг кежлӧ да сельскохозяйственнӧй заготовкаяс кежлӧ бурджыка лӧсьӧдчӧм да нуӧдӧм кузя, Коми областнӧй партийнӧй организация водзын сулалысь зэв важнӧй хозяйственно-политическӧй мероприятиеяс бурджыка олӧмӧ пӧртӧм кузя.

ВКП(б) Коми обкомлӧн V-ӧд пленум выражайтӧ тырвыйӧ уверенность, мый Коми областнӧй партийнӧй организация, троцкистско-бухаринскӧй да буржуазно - националистическӧй агентъяслысь колясъяссӧ разоблачитӧм да грӧмитӧм кузя пӧщадатӧм тыш нуӧдӧмӧн, нӧшта топыдджыка ӧтувтас ассьыс радъяссӧ ВКП(б)-лӧн Ленинско-Сталинскӧй ЦК гӧгӧр, став уджалысь йӧзлӧн радейтана вождь да учитель великӧй Сталин гӧгӧр да успехӧн пӧртас олӧмӧ могъяс, кодъясӧс сувтӧдӧма ВКП(б) ЦК-лӧн майскӧй Пленумӧн.

Мед олас ВКП(б)-лӧн Ленинскӧй ЦК!

Мед олас миян дона, радейтана вождь да учитель Сталин ӗрт!

Бур агитаторъяс

Важгорт сиктса учительяс М. Бутырев да А. Люосев бура нуӧдӧны агитационнӧй удж. Найӧ нуӧдӧны ыджыд удж колхозникъяс да колхозницаяс пӧвсын ВКП(б) XVIII съезд материалъяс разъясняйтӧм кузя.

М. О.

Гӧтӧвитӧны оборроннӧй значкистъясӧс

Выльгортса райколхоз школаын абу омӧля пуктӧма массовӧй оборроннӧй удж. Тайӧ удж котыртысьясӧн являйтчӧны комсомолецъяс. Осоавиахим первичнӧй организацияса председательӧн уджалӧ комсомолец Конюхов. Сiйӧ ӧнi май тӧлыссянь гӧтӧвитiс 9 мортӧс „Ворошиловскӧй стрелок“ значкистъясӧн. Комсомолец Нестеров гӧтӧвитiс 10 мортӧс ПВХО значкистъясӧн.

Райколхоз школаса велӧдчысьяс пӧвсысь таво гӧтӧвитӧма 69 ПВХО значкистӧс. Ӧнi уджалӧны кык оборонӧй кружок: ӧтиыс ПВХО значкистъясӧс гӧтӧвитӧм кузя, кӧнi состоитӧны 22 морт, мӧдыс стрелковӧй кружок, сэнi 20 морт. Эмӧсь нин 2—3 значок имеитысьяс. Сiдзи Кынев да Бушев ӗртъяс (комсомолецъяс) имеитӧны куим значокӧн. ВС значок вылӧ норма сдайтiс 65 арӧса велӧдчысь А. А. Попов ӗрт.

Петыр Миш.

Уборка нуӧдам организованнӧя

Ми, июнь 29 лунӧ, асланым комсомольскӧй собрание вылын обсудитiм ВКП(б) ЦК майскӧй Пленумлысь шуӧмъяс. Доклад вӧчис комсомольскӧй организацияса секретарь Пименов ӗрт.

Комсомолецъяс асланыс выступлениеясын ВКП(б) ЦК майскӧй Пленумлысь шуӧмъяс ошкӧмӧн ӗна критикуйтiсны торъя комсомолецъяслысь тырмытӧмторъяс да сеталiсны практическӧй предложениеяс уборочнӧй уджъяс организованнӧя нуӧдӧм кузя.

Такӧд тшӧтш уборка организованнӧя да кадын нуӧдӧм могысь, уджысь став тырмытӧмторъяс эрдӧдӧм могысь да уборочнӧй уджъяс вылын бура уджалысьясӧс петкӧдлӧм могысь собрание шуис котыртны стеннӧй газета да лэдзны сiйӧс быд квайт лунӧ ӧтчыд. Стеннӧй газетса редакторӧн собрание вынсьӧдiс Панюков ӗртӧс.

И. Пименов.

Шойнаты район, „Доброволец“ колхоз.

Исаков оз веськӧдлы уджӧн

Емдiн райкиноса юралысь Исаков ӗрт зэв омӧля тӧждысьӧ населениеӧс кинонӧн обслуживайтӧм вӧсна. Сiйӧ весиг оз тӧд кутшӧм сиктӧ кутшӧм кинофильм ыстӧма да кыдзи уджалӧны места вылын киномеханикъяс.

Со ӧти факт. Гамын дыр кад чӧж эз вӧвлы кино. Колхозникъяс, сиктса интеллигенция, томйӧз ыджыд нетерпениеӧн виччысисны кино. И июнь тӧлысьын друг вит лун чӧжӧн воис нёль картина. Ӧтлаасисны кык киномеханик. Йӧзлы окота видзӧдны, а механикъяслы окота петкӧдлыны. Дыр механикъяс венсисны, кодлы петкӧдлыны. Венiс механик Болотов, сiйӧ кутiс петкӧдлыны кино, а мӧд механик Ячменев кутiс юны да юис дзонь недель.

Либӧ мӧдтор. Райкиноса юралысь Исаков кӧсйысис регыд кадӧн ыстыны кинофильм „Щорс“. Гамса томйӧз дыр нин виччысьӧны „Щорс“ кинофильм, но ӧнӧдз на Исаков найӧс вердӧ пыр сӧмын кӧсйысьӧмъясӧн.

Д. Поповцев.

Проф. ЛЕБЕДЕВ

ПОЛТАВСКӦЙ БОЙ

Россия, кодӧс вӧлi орӧдӧма мировӧй морскӧй туйясысь, эз вермы развитны ассьыс производительнӧй вынъяс. Сылы грӧзитiс участь лоны соседней западно-европейскӧй страналысь ӧтилӧн колонияӧн либӧ полуколонияӧн. „Ни ӧти великӧй нация некор эз существуйт да эз вермы существуйтны моресянь татшӧм ылын положениеын, кодын первоначальнӧя находитчис Петр Великӧйлӧн государство... Россия эз вермы кольны Невалысь устье, Севернӧй Россияса продукциялы тайӧ дзик ӧти петан туйсӧ, шведъяс киясын“ (К. Маркс. „Секретная дипломатия XVIII в.“). Петр корсис удачнӧй международнӧй обстановка (Европаын муніс испанскӧй престол вӧсна войнаӧ лӧсьӧдчӧм) да заключитiс Россиялысь Польшакӧд да Даниякӧд военнӧй союз Швециялы паныд, кодi кутiс аслас киясас прибалтийскӧй муяс, сiйӧ лыдын и важ роч муяс, Великӧй Новгородса Водскӧй пятиналысь муяс.

Армия, кодӧс вӧлi тэрмасьӧмӧн чукӧртӧма да омӧля велӧдӧма, 1700 воын армия вӧлi мӧдӧдӧма Нарваӧ. Войналӧн заводитчӧм вӧлi омӧль. Шведскӧй король Карл XII жугӧдiс роч армияӧс.

Самонадеяннӧй Карл XII эз кут преследуйтны роч армияӧс да шыбытiс полкъяссӧ Польшаӧ да Саксонияӧ, кӧнi и „сибдiс“, Петр I-лӧн меткӧй выражение серти.

Петр I первой поражение бӧрын эз усь духнас да энергичнӧя кутчысис роч армия да артиллерия лӧсьӧдӧмӧ. Иноземнӧй командирнӧй состав кутiс вочасӧн вытесняйтсьыны рочъясӧн. Полкъяс кутiсны формируйтсьыны крестьянскӧй рекрутъясысь. Быд крепостнӧй, армияӧ пырӧмӧн, лоис свободнӧйӧн.

Реорганизуйтӧм роч армия 1701 воын вуджис наступлениеӧ. Борис Шереметьевлӧн конница бушковӧн муніс Эстляндия да Лифляндия кузя да кык сражениеын жугӧдiс шведскӧй генерал Шлиппенбахӧс.

Петр нуӧдiс войска Финскӧй залив дiнӧ важ роч муяс кузя. 1702 воын вӧлi босьтӧма крепость Нотебург (вӧвлӧм роч кар Орешек), 1703 вося апрельын—крепость Ниеншанц.

1703 вося арын Нева берег вылын, Финскӧй заливӧ сылӧн усян инсянь неылын, Петр заложитiс выль кар—Санкт-Петербург.

Мӧд воас роч войска займитiсны Нарва да Дерпт. Омӧльджык делӧыс вӧлi роч войскаӧн, кодъясӧс вӧлi ыстӧма Польша пределъясӧ. 1705—1706 воясса тышын Карл XII роч войскаӧс заставитiс бӧрыньтчыны. Польскӧй армияӧс жугӧдӧм вайӧдiс Польшаын корольӧс вежӧмӧ. 1702 вося арын польскӧй трон вылын окажитчис Карл XII-лӧн ставленник Станислав Лещинский.

1708 воын шведскӧй король Карл XII жугӧдiс Головчино бердын роч армиялысь передовӧй частьясӧс, вуджис Днепр вомӧн да пырис Россия пределъясӧ. Украинаын изменитiс гетман Мазепа. Карл XII продовольствие да вооруженнӧй отсӧг корсьӧм могысь уськӧдчис Украина вылӧ. Украинскӧй народ эз поддержит изменник-гетманӧс. Мазепа Карл XII дiнӧ вермис вайӧдны сӧмын кык сюрс гӧгӧр реестровӧй казакӧс.

Крестьянскӧй партизанскӧй отрядъяс пыр тревожитiсны шведскӧй армияса торъя отрядъясӧс. Сiйӧ кадӧ Петр I потшис Карл XII отсӧг вылӧ локтысь генерал Левенгауптлы туйсӧ. Леснӧй сикт бердын 1708 вося октябрын Петр I жугӧдiс сiйӧс да мырддис 5 сюрс повозка оружиеӧн да продовольствиеӧн. Сiйӧ жӧ кадӧ Меньшиков мунӧ Украина вылӧ да босьтӧ изменник гетманлысь столица Батурин. Карл XII Мазепаӧн ышӧдӧм серти пытайтчӧ босьтны Полтава да петны Москва туй вылӧ. Полтаваса гарнизон комендант Келлин юрнуӧдӧм улын да карса население героическӧя оборонийтчисны. Сiйӧ кад кежлӧ Петр кужис чукӧртны гырысь вынъяс да ньӧжйӧникӧн, но вернӧя лӧсьӧдчис генеральнӧй сражениеӧ. 1709 вося июнь 25 лунӧ Петр роч полкъясӧс матыстiс Полтава дiнӧ. Предполагайтана сражение поле вылын Петр создайтiс редутъяслысь ыджыд система, кодъяс должен сӧсь вӧлiны раздробитны наступление дырйи шведскӧй армиялысь вынъяс. Главнӧй вынъяс вӧлi сосредоточитӧма укрепленнӧй лагерын.

„Поутру рано "почитай при бывшей еще темноте", —гижис Петр I,—заводитчисны схватка кежлӧ медбӧръя лӧсьӧдчӧмъяс.

Рочъяслӧн главнӧй вынъяс 56 батальон пехота составын, расположитчисны укрепленнӧй лагерын. Танi жӧ займитiс ассьыс позицияяс и артиллерия генерал Брюс командование улын.

Карл XII эз сет бойлысь точнӧй диспозиция. Сражение поле вылын общӧй командование сiйӧ поручитiс фельдмаршал Реншильдлы.

Армияяслӧн генеральнӧй сражение заводитчис вынъяслӧн татшӧм соотношениеын: шведъяс асланыс радъясын лыддисны 26 батальон пехота да 22 полк конница. Шведскӧй армиялӧн общӧй

Пӧртӧны олӧмӧ ВКП(б) ЦК Пленумлысь шуӧмъяс

ВКП(б) ЦК майскӧй Пленумлысь шуӧмъяс обсуждайтӧм кыпӧдӧ комсомолецъяслысь да томйӧзлысь активность. Комсомолецъяс чорыдджыка босьтчӧны производственнӧй вопросъясӧн занимайтчӧмӧ.

Лопыдинса комсомольскӧй организация ВКП(б) ЦК Пленумлысь шуӧмъяс обсудитiгӧн паськыда сёрнитiс колхознӧй олӧм вопросъяс йылысь да индiс практическӧй мероприятиеяс уборочнӧй уджъяс организованнӧя нуӧдӧм кузя. Комсомольскӧй организация босьтiс кӧсйысьӧм добитчыны нянь идралан уджъяс дженьыд срокӧн да воштытӧг нуӧдӧм да гӧтӧвитны 4 трактористкаӧс. Öнi найӧ гӧтӧвитiсны нин 2 трактористкаӧс. Вера Кирушева самостоятельнӧя нин уджалӧ трактор вылын.

Выльгортын „Красный партизан" колхозса комсомольскӧй организация ВКП(б) ЦК майскӧй Пленумлысь шуӧмъяс реализуйтӧмкӧд йитӧдын кывзiс колхозса председательлысь доклад уборка кежлӧ лӧсьӧдчӧм йылысь. Собрание вылын тыдовтчис, мый ВКП(б) ЦК пленумлысь шуӧмъяс абу на разъяснитӧма быд колхозниклы, мый колхозын дисциплина зэв омӧль. Комсомольскӧй собрание шуис нуӧдны тайӧ вопросӧн бригаднӧй собраниеяс да мукӧд практическӧй мероприятиеяс. Бригадаясын собрание нуӧдӧм бӧрын дисциплина колхозникъяслӧн тӧдчымӧн бурмис.

Сiдз жӧ босьтчисны серьёзнӧй уджӧ „Трактор" да „Пионер" колхозъясса (Мордин сиктсӧвет) комсомольскӧй организацияяс.

М. ИЛЬЧУКОВ.
Сыктывдiн райкомолса секретарь.

СНИМОК ВЫЛЫН: Ставсоюза сельскохозяйственнӧй выставка вывса участница, Сыктывкарса НКВД совхозысь доярка-стахановка Христина Петровна Пасынковна ёрт. Пасынкова ёрт 1938 воын аслас группаса быд мӧслысь лысьтiс 3.340 литрӧн йӧв.

■ ■ ■

СТАВСОЮЗСА СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННӦЙ ВЫСТАВКА ВЫЛЫН

Засуха венысьяс

Выставкаса участник Куйбышевскӧй область Кошкинскӧй районса, Энгельс нима колхозысь бригадир А. И. Шмидт засухакӧд медся энергичнӧя тышкасьысьясысь ӧти. Сiйӧ инициатива да сылӧн непосредственнӧй участие дырйи, колхоз пуктiс 53 гектар лесозащитнӧй полоса, кодi ограждайтӧ 2.400 гектар гӧгӧр кӧдза.

Ёнӧ отсалӧны лесозащитнӧй полосаяс засухакӧд тышын тыдалӧ сэтысь, мый Энгельс нима колхоз 1936 кос воӧ босьтiс яровӧй шобдiлысь урожай муяс вылысь, кодъяс вӧлiны леснӧй полоса защита улын, 5,8 центнерӧн гектар вылысь. Защититтӧм муяс жӧ сетiсны шӧркодя ставсӧ 0,75 центнер гектар вылысь. 1938 воӧ вӧрӧн защититӧм муяс вылысь босьтӧма урожай безенчукскӧй рудзӧглысь 7,8 центнерӧн гектар вылысь, а восьса муяс вылысь—6,4 центнерӧн гектар вылысь.

Нывъяслӧн бригада

Маша Микушева Максаковскӧй запаньӧ воис вит морта бригадаӧн. Сiйӧ вит мортысь регыд мысти колисны сӧмын кыкӧн, куимӧс мунiсны бӧр. Маша босьтчис бригада котыртны выльысь.

„Мыйӧн ми омӧльджыкӧсь,—висьтавлiс сiйӧ аслас бригадаса нывъяслы,—вермам сэтшӧма жӧ уджавны, кыдзи и мужчинаяс уджалӧны. Петкӧдламӧй вай, мый вермӧны вӧчны нывъяс".

Первой Маша бригадаын вӧлi кӧкъямыс морт, а öнi дасӧти. Ставныс том нывъяс. Найӧ татчӧ чукӧртчисны уна сиктысь, эм Шойнатыысь, Сыктывдiнысь, весиг эм Калининскӧй областьысь воӧм нывъяс.

Бригада первой уджалiс подсобнӧй уджъяс вылын. Уджлӧн первойя лунъяс нин петкӧдлiсны, мый нывъяс оз кольччыны мужчинаясысь. Найӧ нормаяс тыртiсны пыр содтӧдӧн. Уджалӧны дружнӧя. Маша тӧдмалiс кодi кутшӧмджык удж вермӧ вӧчны да сы серти и юклӧ уджъяссӧ.

Кор найӧс вуджӧдiсны ньӧр песан удж вылӧ код сюрӧ нывъяс пӧвсысь повзисны. „Ог кужӧй, нинӧм оз артмы"—кутiсны шуны. Маша эз сетчы сiйӧ повзьӧмӧ. „Оз удж миянӧс вен, а ми сiйӧс венам"—убеждайтiс сiйӧ нывъясӧс да ачыс медводз босьтчис уджӧ. Сы бӧрын босьтчис уджӧ Маша Ширяева да и мукӧдъяс. А кор удж бӧрын кутiсны артавны уджлысь результатъяс, сэки тыдовтчис, мый найӧ норма тыртӧмаӧсь шӧркодя 180 прӧчент вылӧ.

Быд удж вылын Машалӧн бригада примернӧй. Неважӧн нывкаясӧс сувтӧдiсны сортировка удж вылӧ. Ассьыс йӧзсӧ Микушева сувтӧдiс тӧлкӧн. Шпальнӧй вӧр вылӧ сувтӧдiс Александра Томоваӧс, тарник вӧр дорӧ—Маша Муравьеваӧс, пиловочник дорӧ—Апполинария Торлоповаӧс да с. в. И ставныс уджалӧны бура. Норма тыртӧны 116—140 прӧчентӧн лун.

Маша Микушева бригадаын пӧльзуйтчӧ авторитетӧн, сылысь тшӧктӧмъяс кывзӧны. Сылы кӧть сӧмын на 19 арӧс, но сiйӧ кужӧ котыртны йӧзӧс уджӧ. „Маша миян медся бур ёрт,—висьталӧны Ширяева да Томова,—сiйӧ кужӧ индыны и удж сетны. Некод вылӧ оз горӧдлы, быдӧнлы бура висьталас, индас. Маша дорын бур и уджавны".

Маша комсомолка. Комсомолӧ пырис 1937 воын. А таво сiйӧс, кыдзи активнӧй комсомолкаӧс примитiсны ВКП(б) шленӧ кандидатӧн. И сiйӧ честьӧн оправдывайтӧ комсомолкалысь да ВКП(б) шленӧ кандидатлысь нимъяс аслас производственнӧй уджӧн.

Омӧль сӧмын сiйӧ, мый запаньса производственнӧй аппарат омӧля веськӧдлӧ уджӧн. Десятникъяс Гужев, Антоновский да Каракчиев оз тӧждысьны удж вын бура сувтӧдӧм вӧсна.

„Овлывлiсны случайяс,—висьталӧ Микушева,—мый 5—6 лунӧдз вӧлi ог тӧдӧй асланым уджлысь результатъяс. Либӧ ӧтчыд лоис 14 лун чӧж корны десятникъяслысь уджалӧмысь квитанция. Запаньса начальник дорӧдз вотӧдз квитанция эг вермы и получитны".

Омӧль нӧшта положениеыс бытовӧй условиеясӧн да безопасность техникаӧн. Производственнӧй аппарат сiдз жӧ оз тӧждысь ордйысьӧм котыртӧм вӧсна.

С. Шомысов.

лыдыс артассис 30.000 гӧгӧр морт.

Рочъяс располагайтiсны армияӧн 58 батальон пехота да 17 полк конница составын. Роч войскалӧн общӧй лыд вӧлi ыджыдджык шведъяс серти.

Бой заводитчӧм водзын Петр объезжайтӧ ассьыс войска да шыӧдчӧ на дiнӧ знаменитӧй речӧн: „Воинъяс!—висьталӧ Петр.—Сiйӧ часыс, кодi должен решитны отечестволысь судьба вослӧ, и тi не долженӧсь мӧвпавны, мый косясяннад Петр вӧсна, но государство вӧсна, а Петр йылысь жӧ тӧдӧй, мый олӧмыс сылы абу дона, медым сӧмын олiс Россия славаӧн да благоденствиеӧн".

Июнь 27 лунӧ югдiгӧн, роч редутъяслы панылӧн пасянь кык километр сайын, кык вызьӧн стрӧитчӧмӧн, шведъяс заводитiсны наступление. Налӧн тшӧкыд колоннаяс энергичнӧя уськӧдчисны атакаӧ: водзын нёль радӧн мунiс пехота, а тылас двигайтчис кавалерия.

5 час асылын пансис ожесточеннӧй бой. Генерал Рослӧн правофланговӧй колонна пыр жӧ уськӧдчис воддза, нӧшта помавтӧм на редут вылӧ, да дженьыдик стычка бӧрын ӧдйӧ овладейтiс сiйӧн. Сэтшӧм жӧ участьыс лоис и мӧд редутлӧн.

Шведъяслӧн водзӧ наступайтӧм встретитiс упорнӧй сопротивление. Рооcлӧн колонна шедӧ редутъяссянь ожесточеннӧй обстрел улӧ да шыбытчӧ веськыдвыв. Наступайтысь шведскӧй пехота колоннаяс костын образуйтчӧ интервал, кытчӧ лавинаӧн уськӧдчӧ кавалерия. Наступайтысь шведъяс жмитӧны рочъяслысь радъяс.

Роч конница, кӧдi оправитчис натискысь, аслас очередьын уськӧдчис атакаӧ. Новгородскӧй драгунскӧй полклӧн радъяс пырӧны кирасиръяс пытшкӧ. Общӧй свалкаын полкса рядовӧй Абрам Антонов босьтӧ неприятельлысь первой знамя. Наступление развивайтчӧ водзӧ, да бӧрас шведъяс кутiсны пышйыны.

Фельдмаршал Реншильд сетiс приказ пехоталы, кодi, успехтӧг осаждайтiс редутъяс, мунны найӧ костӧд да атакуйтны укрепленнӧй роч лагерь.

Бой мунӧм бӧрся следитысь Петр сетӧ приказ конницалы бӧрыньтчыны сэтшӧм расчетӧн, медым сiйӧ, веськыдланьӧ сетчӧмӧн, примкнитiс укрепленнӧй лагерлӧн веськыд фланг бердӧ.

Бус, кодӧс кыпӧдiс бӧрыньтчысь роч конница ,помасьлытӧм артиллерийскӧй пальбаысь лоӧм тшын вевттисны локтысь шведскӧй колоннаясысь укрепленнӧй лагерлысь стенъяс. Левенгаупт пехоталӧн правофланговӧй юкӧн матысмис сы дiнӧ пӧшти 30 сыв сайӧдз, да танi найӧс встретитiсны сэтшӧм убийственнӧй картеч биӧн, мый заставитiсны бӧрыньтчыны М. Будищи сикт вӧр бердӧ.

Вӧлi 8 час асыв. М. Будищи сиктса вӧрӧ вӧтлӧм шведъяс бездействуйтiсны. Найӧ радъясын чувствуйтсӧ нин мудзӧм да тревога.

Шведъяслӧн растерянность да нерешительность заставляйтӧны Петрӧс тайӧ моментсяньыс почувствуйтны асьсӧ боевӧй поле вылын полнӧй хозяинӧн да босьтны инициативасӧ аслас киясӧ.

Выль схватка заводитчӧм водзын Петр видзӧдӧ позицияяс да приказывайтӧ петкӧдны пехотнӧй полкъяс боевӧй линия вылӧ укрепленнӧй лагерь водзӧ.

Общӧй командование Петр босьтiс ас вылас.

Рочъяслӧн лӧсьӧдчӧм заставитiс сiдз жӧ шызьыны и шведскӧй лагерӧс Карл XII вайӧдӧ порядокӧ ассьыс расстроеннӧй полкъяс. Шведъяс нюжӧдчӧны ӧти визьӧ неыджыд резервъясӧн тылын. Бойӧн общӧй командование босьтӧ фельдмаршал Реншильд.

Рочъяслысь наступление аддзӧмӧн, вӧрзисны и шведъяслӧн радъяс, заводитчис медбӧрья, решительнӧй бой. Шведъяслысь движение эз торк роч артиллериялӧн меткӧй би. Шведъяс мунiсны тшӧкыд радъясӧн, ни ӧти пушечнӧй выстрел эз кыв найӧ боксянь.

9 час асылын кыкнан лагерь матысмисны, да заводитчис кровопролитнӧй рукопашнӧй бой.

Стремительнӧя наступайтысь шведскӧй пехоталӧн правӧй фланг атакуйтӧ Новгородскӧй полкӧс, кодi состоитiс бойын вӧвлытӧм нӧшта новобранецъясысь. Шведъяслӧн натиск вӧлi сэтшӧм стремительнӧй, мый Новгородскӧй полклӧн первой батальон расстраивайтӧ ассьыс радъяссӧ да порядоктӧг бӧрыньтчӧ. Серьёзнӧй прорывлӧн опасность угрожайтӧ рочъяс боевӧй линияыл... Наступайтӧ решительнӧй да тревожнӧй минута...

Правӧй флангын замешательство заставитiс Петрӧс, кодi зоркӧя следитiс сражение мунӧм бӧрся, тэрмасьӧмӧн босьтны армия резервысь кык батальон. Накӧд сiйӧ шыбытчӧ наседающӧй шведъяслы паныд... Храбрӧй салдатъяс Петр юрнуӧдӧм улын ӧдйӧ восстанавливайтӧны порядок. Тайӧ служитӧ рочъяслы став фронт пасьта общӧй наступление вылӧ сигналӧн.

„...И грянул бой, Полтавский бой!"

Ожесточеннӧй схваткаын Петр шыбласьӧ став опаснӧй местаясӧ, асьсӧ смертельнӧй опасностьӧ подвергайтӧмӧн...

Куим шведскӧй пуля суӧны сiйӧс тайӧ сражениеын. Медводдзаыс шедӧ седлӧӧ, мӧдыс розьӧдiс шляпасӧ. Сӧмын счастливӧй случай-

(Помсӧ видзӧд 4 листб.).

Японскӧй провокаторъяс оз ланьтӧдчыны

Монголо-советскӧй войска штаблӧн юӧртӧм серти тавося июль 2 лун кежлӧ японо-манчжуръяс сосредоточитiсны пехоталысь, конницалысь, артиллериялысь тӧдчана вынъяс да 100 гӧгӧр танк Номон-Кан-Бурд-Обо районын, кодi Буир-Нур тысянь асыв-лунвылын. Бомбардировочнӧй да истребительнӧй авиация отсӧгӧн, МНР граница вылысь нарушитӧмӧн, японо-манчжуръяс июль 3 лунӧ югдігӧн вуджисны наступайтӧмӧ Номон-Кан-Бурд-Обо районсянь да войывлань Аньху ты дорӧдз, Халхын Гол юсянь асыв вылӧ монголо-советскӧй войскалысь расположениесӧ атакуйтӧмӧн да тайӧ юсянь рытыввылӧ пырны зiльӧмӧн. Наступлениеын участвуйтiс Камацубаралӧн ставнас 23 пехотнӧй дивизияыс, кодӧс поддержитiсны пехоталӧн полк, 3—4 танковӧй полк, да 6 кавалерийскӧй полк баргут.

Монголо-советскӧй войска венiсны став атакасӧ японо-манчжурскӧй войскалысь Номон-Кан-Бурд-Обо районын да ваисны налы ыджыд воштӧмъяс. Тайӧ районсянь рытыв-войывлань японскӧй пехота, 60 не этшаджык танк отсӧгӧн вештiс монголо-советскӧй войскалысь кавалерийскӧй частьяс да вуджис Халхын Гол ю рытыв берег вылӧ ыджыд плацдарм босьтӧмӧн. Советско-монгольскӧй войскалӧн да авиациялӧн решительнӧй контратакаяс результатын Халхын Гол ю рытыввыв берег вылӧ вуджӧм японскӧй войскаӧс июль 5 лунся рыт кежлӧ налы ыджыд воштӧмъясӧн вештӧма Халхын Гол юсянь асыввылӧ. Тайӧ лунъяс чӧжӧн советско-монгольскӧй артиллериялӧн лыйлӧма 50 японскӧй танк, жугӧдӧма 8 орудие. Виӧма 800 гӧгӧр японо-манчжурӧс. Монголо-сӧветскӧй войскалӧн воштӧмъяс—100 морт виӧмӧн, 200 морт ранитӧмӧн, жугӧдӧм танк да бронемашина 25.

Тшӧтш июль 2—5 лунъясӧ мунiсны сынӧдвывса бойяс авиация гырысь вынъясӧн кыкнаннадорсяныс. Став тайӧ вооруженнӧй столкновениеясын вежсьытӧг колис бой поле сӧветско-монгольскӧй авиация сайын. Японскӧй авиация июль 2—5 лунъясся бойяс чӧжӧн воштiс уськӧдӧмӧн 45 самолёт. Монголо-сӧветскӧй авиациялӧн воштӧмъяс—9 самолёт.

Советско-монгольскӧй войска штаб юӧртӧм серти Квантунскӧй армиялӧн печать бюроса начальник Кавахараӧс японскӧй авиациялӧн мнимӧй успехъяс йылысь лживӧй да ошйысяна юӧртӧмъяс йӧзӧдӧмысь вештӧма аслас пост вылысь да вежӧма полковник Ватӧӧн.

(ТАСС).

Китайын военнӧй действиеяс. СНИМОК ВЫЛЫН: Китайскӧй армияса горнистъяс.

КИТАЙЫН ВОЕННӦЙ ДЕЙСТВИЕЯС

ЛУНВЫВ КИТАЙЫН

Водзӧ мунӧны бойяс Сватоусянь войвылын. Тайӧ районын китайскӧй боецъяс вуджисны Чаучжоу вылӧ наступайтӧмӧ да вӧтлiсны японецъясӧс кӧрттуй станция вылысь.

Июль 2 лунӧ зiльлiсны чеччӧдны десант Динхойын (Фучжоусянь асыввойвылын, Фудзянь провинция). Чорыд рукопашнӧй бой бӧрын японецъясӧс вӧлi вӧтлӧма. Тайӧ жӧ секторын июль 4 лунӧ 600 сайӧ японскӧй салдат артиллерийскӧй би прикрытиеӧн вылысь зiльлiсны чеччыны Ляньцзяньын. Китаецъяс восьтiсны артиллерийскӧй би японскӧй десант кузя. Японецъяс воштiсны ассьыныс отряд джынсӧ да вешйисны асланыс позицияяс вылӧ.

Кантонсянь лунвылын да рытыв-лунвылын китайскӧй партизанъяс водзӧ нуӧдӧны активнӧй военнӧй операцияяс. Июль 3 лунӧ партизанъяс уськӧдчылiсны Фошань да сыкӧд смежнӧй пункт вылӧ. Лоӧм схватка дырйи японецъяс воштiсны виӧмӧн 130 морт сайӧ.

ВОЙВЫВ КИТАЙЫН

Войвыв Китайса фронт вылын вежсьӧмъяс абуӧсь.

ЦЕНТРАЛЬНӦЙ КИТАЙЫН

Центральнӧй Китайын бӧръя лун чӧжӧн ыджыд бойяс эз вӧвны. Шанхай-Нанкин районын действуйтысь китайскӧй партизанъяс японецъяслы вайӧны ыджыд воштӧмъяс. Шанхайӧ быд лун вӧвны раненнӧй японскӧй салдатъяслӧн тӧдчана партияяс.

Вэньчжоу да Фучжоу Японияӧн блокируйтӧм

ЛОНДОН, 5. (ТАСС). Кыдз юӧртсьылiс нин японецъяс блокируйтiсны Вэньчжоу (Чжэцзян провинция) да Фучжоу (Фундзянь провинция) портъяс.

Кыдз юӧртӧ „Дейли телеграф энд Морнинг пост" газетлӧн корреспондент японскӧй морскӧй властьяс йӧзӧдiсны, мый июль 5 лунӧ найӧ иностранецъяслы предоставляйтӧны медбӧръя позянлун эновтны индӧм портъяс сы вӧсна, мый июль 6 лунӧ тані заводитчасны военнӧй операцияяс. Индӧм срок бӧрын Миньцзян да Суцзян юяс вомӧн заграждениеяс лоӧ тупкӧма да ни ӧти суднолы оз ло разрешитӧма пырны портӧ либӧ петны сэтысь.

Английскӧй подданнӧйяс июль 4 лунӧ заявитiсны асланыс решение йылысь кольччыны Вэньчжоуын да Фучжоуын.

Рубеж сайын

* Кольӧм бюджетнӧй во чӧжӧн (помасис июнь 30 лунӧ) США-лӧн дефицит составитiс 3.580 миллион доллар. Ӧнi США-лӧн государственнӧй уджйӧз 40 миллиард доллар.

* Июль 1 лунӧ Бременын (Германия) вӧлi лэдзӧма ва вылӧ выль сьӧкыд крейсер „Лютков" 10 тонна водоизмещениеӧн.

ПОЛТАВСКӦЙ БОЙ

(ПОМ)

ность видзис Петрӧс неминуемӧйсмертысь.

Кор шведъяслысь медбӧръя наступление вӧлi венӧма, роч колоннаяс заводiтiсны противникӧс кытшавны шуйга да веськыд флангъяссянь.

Сiйӧ моментӧ ядро кучкис ранитчӧм Карл носилкаӧ... Ранитчӧм король усьӧ му вылӧ... Шведъяс радъясӧ мунӧ юӧр, мый корольӧс виӧма. Заводитчӧ паника... Ассьыныс радъяссӧ соралӧмӧн, шведскӧй колоннаяс, кодъясӧ зырисны рочъяс, кутiсны пӧрядоктӧг пышйыны.

Шведскӧй король воӧ чувствоӧ да приказывайтӧ пырысь пыр асьсӧ кыпӧдны скрещеннӧй пикаяс вылӧ, медым петкӧдчыны поражение ужасысь обезумейтӧм салдатъяслы... Но сувтӧдны котӧртысь полкъяс вӧлi оз нин позь... Весьшӧрӧ Карл вынтӧм ярлубӧрын горзiс: „Шведъяс, шведъяс!". Весьшӧрӧ гырчкис пиньяснас, исступлениеын нӧйтчис юрнас да кучкаліс висьысь коknас,—вӧвлӧм непобедимӧй шведскӧй армия, кодӧс роч войска жугӧдiс Петр командование улын, паникаын пышйӧ сражение поле вылысь.

Роч салдатъяс веськыдвыв и шуйгавыв керавлӧны шведъясӧс, босьтӧны пленӧ дзонь батальонъяс, офицеръясӧс да генералъясӧс.

Аслас армиялысь татшӧм страшнӧй поражение аддзӧмӧн шведскӧй король усьӧ садьтӧг...

Общӧй расстройствоын да паникаын Карл чуть эз шед пленӧ. Ассьыныс корольӧс спасайтӧмӧн, приближеннӧйяс пуксьӧдӧны сiйӧс вӧв вылӧ да мунӧны безопаснӧй местаӧ.

Садь вывсьыс вошӧмӧн шведскӧй король горзiс: „Лэдзӧй менӧ вӧв вылысь! Кӧн Реншильд? Кӧн Пиппер? Кӧн менам генералъясӧ?.." Приближеннӧйяс сетӧны сылы неутешительнӧй вочакыв: „Пленыньӧсь рочъяс ордын." Карл настойчивӧя юалӧ: „Кытчӧ жӧ ми ми мунам?" Сылы вочавидзӧны: „Турцияӧ"... Сiйӧ кадӧ сы дiнӧ ӧтлаасьӧ нӧшта ӧти беглец—изменник Мазепа.

Кузя шӧйтӧм бӧрын, июнь 28 лунся асылын печальнӧй процессия добирайтчӧ Новӧй Сенжарамӧ. Тайӧ сиктыс расположитчӧма Полтавасянь 35 километр сайын.

Карл оз вошты нӧшта надежда, аслас армияыскӧд встретитчӧмӧн, сетны выль сражение Петрлы. „Мед сӧмын менам салдатъяс аддзасны менӧ вӧв вылысь верзьӧмӧн,—горзӧ Карл,—найӧ кутасны косясьны сэтшӧма жӧ храброя, кыдзи и водзын". „Тiйян Величество,—вочавидзис сылы корольлӧн приближеннӧй Гилленкрок,—неприятель кӧ явитчас, то миян уна салдатъяс либӧ пуктасны оружие либӧ шыбытчасны ваӧ, медым спаситны ассьыныс честь". Настойчивӧй уговорьяс подействуйтiсны Карл вылӧ. Сiйӧ аслас армиялысь жалкӧй остатокъяс поручайтӧ Левенгауптлы да Переволочнаысь вуджӧ Днепр мӧдар берег вылӧ. Сылӧн спутник Мазепа вевъяліс вуджны водзджык нин.

Кор армиялӧн полнӧй расстройство лои фактӧн, Левенгаупт ыстiс Меньшиков дiнӧ парламентерӧс шыӧдчӧмӧн, мый сiйӧ сетчӧ капитуляция вылӧ. 16.947 шведскӧй салдатӧс да оружие вӧлi босьтӧма пленӧ. Виӧма 9.324 мортӧс. Рочъяслы шедi и озыр добыча. Уна ружье, шпага. Карл XII-лӧн армия дугдiс существуйтны. Интервенция помасис полнейшӧй провалӧн.

Исключительнӧй героизм, доблесть да отвага, кодъӧс проявитӧма роч войскаӧн полтавскӧй битва дырйи являйтчӧны ярьюгыд свидетельствоӧн роч да украинскӧй народъяс вынйӧра, непобедимӧй патриотизмлӧн, кодъяс асланыс вирӧн видзисны миянлысь рӧдина иноземнӧй захватчикъясысь.

Полтавскӧй бойӧн эз помассы шведъяскӧд война, но тайӧ „преславнӧй викторияыс" лоис решительнӧй моментӧн Россиялӧн Швециякӧд тышын. Шведъяслӧн поражение вӧчис ыджыд впечатление Европаын.

Полтавскӧй битва жугӧдiс Швециялысь могущество, кодi Тридцатилетнӧй война бӧрын пӧшти кык сё во господствуйтiс войвылын. Историческӧй сцена вылӧ выступайтӧ ӧнi Россия.

„Карл XII,—гижис Энгельс,—вӧчис попытка пырны Россия пытшкӧ; сiйӧн сiйӧ погубитiс Швецияӧс да ставлы петкӧдлiс Россиялысь неуязвимость" (Маркс да Энгельс, Соч., XVI том, II юкӧн, 9 листбок).

Интереснӧй отзыв Полтавскӧй битва йылысь сетӧ Вольтер: „Тайӧ сражение следствиеын народъяс историяын,—висьталӧ сiйӧ,—вӧлi эз разрушение, а человечестволӧн счастье".

Северная война бӧрын Россия пырӧ европейскӧй государствоясӧ кытшӧ да лоӧ зэв вына войвыв державаӧн.

Ответственнӧй редактор И. Г. УЛЬЯНОВ.

Адрес редакции: г. Сыктывкар, Дом печати, 1-й этаж, комната № 17, редакция газеты „Коми комсомолец". Телефон: 5—01.

Подписная плата: на 1 год—18 руб., на 6 мес.—9 руб., на 3 мес.—4 руб. 50 коп., на один мес.—1 руб 50 коп.

Уполн. Главлита № 2241. Типография Наркомместпрома Коми АССР.